

ЛИЙЗА СЕН ОБЕН ДЕ ТЕРАН ЗЕЛЕНОТО МОМЧЕ

Превод от английски: Славка Стаева, 1986

chitanka.info

Антонио не обичаше да се говори за детето като за „зеленото момче“. За него то си оставаше Ел Капино, неговият син. Още на втория ден беше изпратил долу детето, което се влачеше след сестра си като болен гущер. Беше се надявал, че Доня ще го изцери. Гледаше отгоре как дъщеря му Мери минава предпазливо през потока и бурените към двора на Големия дом. Ел Капино беше неговият любимец, но Капино беше болен.

Мери премина моста, тръгна по пътеката с върбите, покрай работилницата и воденицата и пое през портите и градината към къщата на Доня. Тя се опита да остави Капино до хамбара, но той се притисна към нея от страх да не остане сам. Лош човек живееше вътре в хамбара! Той се отдръпна от двойните му врати. Не искаше да го оставят. Мери го бутна решително към стената и прошепна:

— Почакай само минутка, Капино, аз ще се върна. Мълчи и лошият човек няма да те вземе.

Капино се облегна тежко на стената; тези думи не го успокоиха, но беше прекалено слаб, за да помръдне. Той беше на пет години. Беше му лошо и бе много уплашен. Мери изтича в двора и извика:

— Доня, Доня, къде си?

Един глас отвърна:

— Горе съм, идвам.

Лидия — така се казваше Доня — се появи, радостна, че вижда Мери. Винаги и беше хубаво, когато виждаше момичето и малкото му братче. Лидия, отскоро в хасиендата, не беше тукашна и двете деца — тъй като нямаше свои — й правеха компания и я осведомяваха за всичко, което ставаше в долината. Мери никога не идваше с празни ръце. Имаше навик да носи необикновени цветя за градината или пълна кърпа със сливи, ухаещи на рози. Носеше охлювени черупки и семенца или шарен боб на шушулки за чистене. Почти не минаваше ден Мери да не дойде с някакво подаръче или изненада. Така че, когато тя каза: „Имам нещо да ти покажа“, Лидия отговори: „Благодаря“, без много да се замисли.

Тогава Мери подбутна брат си напред и го остави да стои в двора на слънцето. Неговата бледа кожа беше зелена, отпуснатите му край тялото слаби ръце бяха също зелени. Бялото на очите му беше мраморно зелено и дори светлата му коса, дала името му Капино, което значи рус, стърчеше зелена на слънцето. Лидия се видя в чудо.

Той изглеждаше толкова унил и безжизнен, че тя се пресегна да го пипне, за да види дали е истински.

— Мама каза да му помогнеш — продума Мери.

Лидия премести погледа си от момичето на тъжното малко момче и се учуди как са могли да го боядисат така цялото.

— Какво му е? — попита тя.

— Глътна едно прахче — отговори Мери.

— Какво прахче? — попита Лидия.

— Ще умре ли? — каза простишко Мери в отговор.

Едва сега вероятната причина за цвета на момчето проблесна в съзнанието на Лидия. Помисли си дали не е някаква обща гангрена, но явно не беше това. Не миришеше, а и кожата нямаше тъмния цвят на загнило; беше по-светла, като бобови листа или ластари на лоза. Ел Капино беше натрапчиво странен, беше подчертано зелен, по-зелен дори от подпухналия корем на умряла риба. Цветът и апатията му напомняха влечуго.

Мери все питаше: „Ще умре ли?“

— Пусни колелото на воденицата — нареди Лидия и момичето хукна, доволно, че има нещо да свърши.

— Ще умра ли? — изхлипа Капино и зелените му пръсти се вкопчиха в полата ѝ. — Ще умра ли? — прозвуча гласът му умолително, като ехо на думите на сестра му. Тя се опита да го успокои, след което го остави да стои на двора, докато разбиваше белтъци с вода. Чу мудното тракане на колелото, което постепенно премина в грохот. Не беше жътва и неговото тракане на празен ход беше сигнал за всички без изключение да се съберат в Големия дом. Това се правеше само в крайни случаи. Звукът му беше достатъчно силен, за да се разнесе по всички краища на хасиендата. Стремителният му глух тътен изпълни долината, биейки тревога. Тя покри главата на детето с кърпа.

— Ще умра ли? — промърмори то.

— Ще се оправиш — каза тя. — Изпий това, ще ти помогне.

То продължи да повтаря подобно на монотонното въртене на воденичния камък: „Ще умра ли, ще умра ли?“

Лидия разбра, че детето не можеше повече нито да я чува, нито да я разбира. Остави го да стои право. Виждаше как то придобива цвета на потъмнял от времето бронз и ѝ изглеждаше малко нереално с

парчето плат на главата, което трябваше да го предпази от слънцето. Тя доведе Мери.

— Накарай го да изпие това — каза тя, като ѝ подаваше чашата с яйце и вода. Мери поднесе чашата до сухите му устни и я наведе; лигавата течност се разля по брадичката и гърдите му, то потръпна, но глътна малко.

Горе на хълма Антонио беше чул въртенето на колелото и тракането на воденицата на празен ход го беше изплашило. От дълъг опит знаеше, че глухият тътен и тракането на огромното колело винаги оповестяват лоша новина. Бе го призовавало долу в хасиендата повече от шейсет години. И в онзи ден то се завъртя, за да разнесе вестта за болестта на неговия син. Беше се надявал Доня да направи чудо, но нищо подобно не стана. Антонио си мислеше, че ако стане чудо, което да спаси неговото късно родено дете, дори би повярвал в бога. Но тогава воденичното колело се беше завъртяло, за да разнесе през хълмовете вестта за нейния неуспех и собствената му тревога и за да призове всички в Големия дом.

Той видя как хората излизат от домовете си и спират на пътя. Тъй като звукът продължаваше, видя ги да се отправят към Големия дом, към двора, към сина му. Когато стигна до портите, бяха се събрали доста хора. Те го спираха, разпитваха го, но на Антонио не му се говореше, той ги подмина и продължи към къщата.

Лидия каза:

— Съжалявам Антонио, но трябва да го свалим в града... в болницата!

Антонио се върна, за да докара камиона. Самата дума „болница“ за него значеше смърт. Той прекара стария камион на заден ход съвсем близо до двора, а през това време Мери и Лидия му донесоха Ел Капино. Работниците, които бяха на портите, проточиха шии, за да видят, и се отдръпнаха в недоумение. Лидия ги помоли да наглеждат къщата, докато я няма, и им благодари, че са дошли толкова бързо. Когато камионът потегли към града, хората зад тях започнаха да се разпръскват. Изглеждаха разочаровани, че нищо не се направи.

Лидия гледаше полетата със захарна тръстика, ширнали се от двете страни на пътя и плъзнали нагоре по гъстите гористи хълмове. Този ден всички оттенъци на зеленото като че ли блестяха ослепително, за да се сравнят с ярката кожа на Ел Капино. Той имаше

цвета на марулени листа и на млади бананови палми, на блатна трева и на узрелите плодове на пасифлората. Скулите и ставите на пръстите му бяха тъмни почти като самата тръстика и като поветицата, която се виеше по нея. А тънките му вежди приличаха на сиви лишеи. Самият Ел Капино не обръщаше внимание на сестра си, дори не чуваше думите ѝ, нито пък се трогваше от това, че тя се суети и го закопчава. На два пъти той повърна белтъчената вода, превърната в жабуняк от отравения му стомах. Рядката слюз потече по пода на камиона тъмнозелена.

Лидия смътно чувствуваше, че крият нещо от нея. Оставаха още пет мили до болницата. Антонио караше, а думите на сина му „Ще умра ли, ще умра ли?“ се сливаха в едно.

Тя знаеше, че все някой ще зададе този въпрос и по-добре беше да е тя самата, така че събра кураж и запита:

— Какво е глътнал, Антонио?

Антонио извърна очи и промърмори:

— Меден сулфат.

— Какво?!

— Меден сулфат — повтори той.

— Но това е отрова за плъхове — каза тя. — Как се е добрал до нея?

— Аптекарят му приготви прахове.

— Колко е глътнал?

— Всичките.

Лидия замълча. Тя едва се осмели да попита как Капино е можал да погълне такова количество отрова.

— Но вкусът — разсъждаваше тя, — дори плъховете не го ядат направо.

— Не му хареса — запъна се Антонио.

Капино бе опрял глава на стъклото. Придържаше стомаха си, като че ли беше изтърбушен под скъсаната му риза и прошепваше на прозореца: „Ще умра ли, ще умра ли?“

— Кога я взе? — попита Лидия.

— Снощи — отговори Антонио, а лицето му беше бяло от мъка.

— Защо не ми го доведе по-рано?

— Страх ни беше — каза той простичко.

Лидия се размисли, докато камионът се тътреше. Капино повтаряше монотонния си напев на стъклото. Прилоша му още веднъж, преди да припадне.

— Какво ще кажеш в болницата, Доня?

— Какво ще кажеш ти, Антонио?

— Ще кажа, че е станало случайно.

— Тогава и аз това ще кажа — отговори тя.

Камионът спря пред болницата. Тя приличаше на летен театър. Жени и деца седяха на съгъваеми столове, наредени в редици, заобиколени от провизии като при обсада. Те идваха винаги само от отчаяние и хранеха слаба надежда за изцеление. За тях болницата беше мрачно последно убежище. Нищо от това, което ставаше там, не ги изненадваше. Тя поглъщаше близките им, като намаляваше техния брой с равнодушието си. По едно или друго време всички те бяха чували познатото „елате отново след три месеца“. Това беше като изпитанието за вещици чрез потапяне във вода. Онези, които изтрайваха три месеца, обикновено можеха да поживеят още, а онези, които междувременно умираха, не се нуждаеха от тази следваща среща. Но някои случаи не търпяха отлагане и зеленото момче беше един от тях. Антонио грабна сина си и си проправи път през струпаните колички с ранени от нож, от пушка, от изгаряне. След това го понесе покрай чакащите на опашка; зад него се чу шепот. Зелено момче беше слязло от планината! Една сестра се приближи до Капино, погледна го и зададе няколко въпроса. След това санитар го откара с количка към превързочната зала и стомашната помпа. Струйка кафява кръв се стичаше по крака му.

Оставиха Антонио и Лидия сами в коридора. Лидия никога досега не беше идвала в болницата и не знаеше какво да прави.

— За него така няма никаква надежда — каза Антонио. — Единственият начин да излезе жив от това място е да използваме твоето влияние. Обходи всички отделения, Доня, използвай името си. Все ще открием някои добри доктори. Тук все някой трябва да се заинтересува от болния, защото иначе той ще умре — ако не от пренебрежението на лекарите, то от общия безпорядък. А детското отделение е най-лошото от всички.

Антонио беше свалил шапката си и нервно я мачкаше с ръце. Очите му леко сълзяха от дългогодишния блясък на прякото обедно

слънце, от пиене и от тежестта на годините.

— Рамон, който работи във воденицата — продължи той, — доведе тук момченцето си миналата година, преди ти да дойдеш. Беше бебе. Имаше пневмония. Докторите не им позволиха да останат, но Рамон се върна рано на другата сутрин и му казаха, че е умряло от треската. В известен смисъл, да, разбираш ли, но те сложили бебето на голямо високо легло, без да си дадат труд да вдигнат решетката, то се мятало от треската, паднало и си счупило главата. Рамон каза, че дори не се помъчили да избършат кръвта от пода. Лицето му било смазано.

Лидия сграбчи ръката на Антонио и стана. На гишето тя само даде името и адреса си — два пъти, за да им стигне до съзнанието. Буквално за минути мрачният коридор като че ли оживя. Една от количките се затъркаля към моргата и зацари общо оживление. Записаха данните за случая на Капино. Скоро самият Капино се появи отново — още по-зелен, загърнат в болничен халат. На ръката си имаше система, а от края на количката висеше торбичка, в която капеше отровената му урина. Той беше дошъл на себе си. Количката премина кордона от очакващи доктори като пред почетен караул, а след него като конфети се сипеха въпросите му: „Ще умра ли? Ще умра ли? Ще умра ли?“

Лидия познаваше един или двама от докторите там и на техните грижи повери болното дете. Позволиха на Мери да бди до леглото му, докато тя и Антонио отидат за майката. Въоръженият пазач на вратата питаше Антонио:

— Кой купи отровата?

— Аз — каза Лидия твърдо и погледна така сурово, че пазачът просто застана мирно и се въздържа да зададе следващите въпроси, които си беше наумил.

Те пропътуваха разбития път обратно, без да си продумат. Прекараха камиона по черния път на плантацията до подножието на хълма, където живееше Антонио, оставиха го и продължиха пеша... Лидия имаше чувството, че остаря, докато изкачат тази миля. Антонио ѝ говореше през по-голямата част от пътя.

— Ние тука не обичаме докторите — започна той, — не им се доверяваме.

Повървяха малко и след това той продължи:

— Има един знахар зад хълма, Доня, който се оправя с болестите. Познавам го, откакто съм се родил, и много пъти ни е помагал. Някои от неговите церове са известни наоколо.

— И там ли заведе Капино? — попита Лидия.

— Да, той боледува от цяла година. Мой любимец е, ти знаеш, и ми е болно да го гледам как линее. Този знахар е обикновен човек като мене. Имах доверие в него. Малко останаха тези, на които човек може да вярва.

Антонио крачеше напред и от мъка риташе камъните и прахта по пътеката.

— Но дори и той се е променил сега — продължи той. — Започнал е да пише рецепти. Много се е възгордял и вече не може просто да ти каже с какво да се лекуваш.

Лидия погледна изпитото лице на Антонио. Трудно му беше да разказва историята си. А тя слушаше думите му, като се стараше да вникне в тях колкото може по-дълбоко.

— И така, той изпрати лекарството си за стомашните болки на Капино, написано на листче хартия.

Лидия слушаше мълчаливо. Тя знаеше, че Антонио не може да чете, и разбра, че той сам е купил отровата и е насилил детето да я вземе.

— Не се ли интересуваха в аптеката за какво е? — попита тя.

— Да, казах им, че е за хасиендата, и те ми я дадоха. Трябва да са знаели — промърмори той, — сигурно са помислили, че е за плъховете.

Лидия му съчувствуваше както никога досега. Тя нищо не можеше да направи или да каже, за да облекчи болката му, затова просто го остави да говори.

— Разбираш ли — обясняваше той, — не можеш да очакваш едно лекарство да е вкусно. Когато Капино отказа да го вземе, ние го хванахме и аз го накарах насила да го изпие. Част от праха беше на зрънца и аз му ги натроших. Мислехме, че скоро ще спре да плаче, но когато продължи цяла нощ, уплашихме се. Жените казваха, че е от уроки, но аз знаех, че е от праховете. Зная какво е срам от деня, в който направиха сандък от стари щайги да погребем майка ми, тъй като й отказаха истински ковчег. Но никога не съм мислил, че ще доживея деня да убия собственото си момче.

Бяха стигнали завоя на пътеката, която извиваше около изсъхналото лимоново дърво в двора на Антонио. Той прекъсна набързо разказа си.

— Знахарят е сбъркал, Доня. Той не е свикнал с модерните думи. Не зная какво е искал да напише...

Лидия го прекъсна. Беше бясна.

— Аз зная какво е искал да напише — просъска тя. — Искал е да напише английска сол. Но както ти каза — добави тя разярено, — той не е свикнал с модерните думи и е написал меден вместо магнезиев сулфат. — Тя спря. — И сега медният сулфат трови твоя Капино. Какво смяташ да правиш, Антонио?

Лицето на Антонио се изопна.

— Разбирам, ти мислиш, че трябва да предам знахаря — каза той, — но той е един от нас и е единствената ни помощ. А това момче, Капино, беше всичко, което имах, и сега трябва да кажа на майка му да отиде да го гледа как умира.

Антонио сведе поглед към земята, а Лидия се почувствува прекалено зле, за да говори; двамата просто прекрачиха засадените в кутии от мляко мушката и изпопадалите шушулки в двора на Антонио.

През следващите пет дни те отиваха и се връщаха, като Антонио се състаряваше с всеки изминал ден, а Лидия правеше всичко, което беше по силите ѝ, за да спаси детето. И именно тогава за първи път тя осъзна колко големи и същевременно колко ограничени са тези нейни сили. Чрез съобщения по радиото намериха кръводарители с резус-отрицателна кръв, за да я прелеят на Ел Капино. Направиха всичко, на което бяха способни в болницата, където съжителствуваха ултрамодерна техника и равнодушие. С всеки изминал ден отиваха все по-далече в лечението и диагнозата. Докарваха линейки и ги връщаха, един военен самолет беше на разположение, за да откара детето до Макараибо, ако се наложи. Плазма в хладилни контейнери се прекарваше със самолети. Съсипаните му бъбреци бяха свързани с изкуствен бъбрек, сърцето и белите му дробове — с апарат сърце — бял дроб, а хирург-трансплантатор беше ангажиран, за да поеме случая във военната болница. Но малката пластмасова торбичка, която висеше до Капино, опровергаваше всички усилия. Тя бавно се пълнеше с все

по-тъмна и по-тъмна кръв, докато започна да тече само гъста черна каша. А тънкото гласче на детето питаше многочисления лекарски екип, надвесил се над леглото му. „Ще умра ли? Ще умра ли?“, и звучеше почти като насмешка над тяхната внезапно проявена загриженост.

На петия ден то наистина умря и вътрешностите му бяха извадени, както беше обичаят; но в знак на почит към неговата покровителка то беше зашито добре и напълнено със слама, а не с вестници, както обикновено се правеше. И за бдението момчето лежеше у дома, в колибата на баща си. И децата от околността пяха над още зеленото му лице. И клепачите му бяха подпрени с трънчета, за да може да види своя бог, когато отиде на небето, защото, казват, децата са невинни. И никой не плака — нито на бдението, нито на погребението. Дори Антонио сдържаше сълзите си, защото — както знаеха всички — на децата не им е лесно в този живот, а и на какво ли може да се надява едно зелено момче?!

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.